

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยความอนุเคราะห์ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และได้รับคำแนะนำช่วยเหลือทั้งแนวคิดและการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการเขียนและรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ฉัตรนภา พรหมมา ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอบพระคุณอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์ในการรวบรวม สรุปรวบรวม และจัดพิมพ์จากเจ้าหน้าที่ศูนย์ประสานงานวิจัยท้องถิ่นอุดรดิตถ์ คุณปิยกานต์ พักสดี และคุณมยุรา ลือใจอินทร์เป็นอย่างดี

และที่สำคัญงานวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จไม่ได้เลยหากไม่ได้รับความร่วมมือของชุมชนในเขตอำเภอท่าปลา อำเภอฟากท่า อำเภอบ้านโคก อำเภอทองแสนขัน อำเภอดรอน อำเภอพิชัย อำเภอเมือง อำเภอโนนสะอาด และอำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์

คณะวิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านที่ได้กล่าวถึงและผู้ที่ได้มีส่วนร่วมสนับสนุนที่มีจากส่วนนามได้ทั้งหมด จึงขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่งด้วยความจริงใจ

สงบ ทิพย์นาวา และคณะ
ธันวาคม 2545

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกวัยยาก จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยระยะแรกเป็นการศึกษาสภาพการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกวัยยากและแนวทางการจัดการกองทุน ระยะที่ 2 เป็นการหารูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกวัยยากที่เหมาะสมกับสภาพบริบทและข้อจำกัดของชุมชนและนำรูปแบบไปปฏิบัติจริงใน 18 บริบทที่ต่างกัน โดยมีการติดตามประเมินผลนำมาใช้ปรับปรุงรูปแบบการจัดการกองทุนเป็นระยะๆ จนได้รูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกวัยยากที่ผ่านการปรับปรุงพัฒนาที่เป็นข้อสรุปของผลการวิจัย ซึ่งใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์ จัดเวทีชุมชน และนำผลมาวิเคราะห์สร้างข้อสรุปเพื่อการปรับปรุงแก้ไขและขยายผลสู่องค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษากิจการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกวัยยากมีข้อสรุปคือ รูปแบบการจัดการกองทุนเพื่อเด็กทุกวัยยากซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากองค์กร SIF โดยเด็กที่ได้รับทุนจำนวน 290 คน ในทุกอำเภอของจังหวัดอุดรธานีมีระบบการจัดการในรายละเอียดที่หลากหลายแตกต่างกันตามสภาพปัญหาของแต่ละบริบทแต่โดยภาพรวมมี กระบวนการสร้างความยั่งยืนของกองทุนที่คล้ายคลึงกันคือ มีการจัดคณะกรรมการ อาสาสมัคร/พี่เลี้ยงเข้าหนุนเสริมในแต่ละพื้นที่โดยกำหนดให้กลุ่มเด็กบริหารจัดการทุนให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม มีการใช้กระบวนการกลุ่มในการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนให้เกิดความยั่งยืน จากการประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่มเด็ก ชุมชนและองค์กรชุมชนมีการกำหนดรูปแบบการจัดการกองทุนสวัสดิการเพื่อเด็กทุกวัยยาก กำหนดเป็นข้อตกลงและให้คำมั่นสัญญา ร่วมกันในการบริหารจัดการกองทุน โดยผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรในชุมชนให้การสนับสนุน

ผลจากการดำเนินการพบว่าการจัดการกองทุนทั้ง 18 พื้นที่สามารถจัดระดับความสำเร็จได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ กลุ่มที่ประสบความสำเร็จสูงมี 1 แห่ง คือ กลุ่มพื้นที่อำเภอทองแสนขัน กลุ่มที่ประสบผลสำเร็จรองลงมา มี 1 แห่ง คือ กลุ่มในเขตอำเภอฟากท่า ส่วนที่เหลือเป็นกลุ่มที่มีข้อจำกัดเนื่องจากมีปัจจัยด้านสภาพพื้นที่ของการร่วมกลุ่มที่ไม่เอื้อต่อการร่วมกลุ่มทำกิจกรรม ด้านพี่เลี้ยง/อาสาสมัครและการอุทิศตัวกับการทำงานร่วมทั้งด้านความร่วมมือของชุมชนซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนของกองทุน